O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
JAMOAT XAVFSIZLIGI UNIVERSITETI

YUNUSOV U.A.

ODOB-AXLOQ VA MUOMALA MADANIYATI

O‘quv qo‘llanma

TOSHKENT – 2025

KBK - 71
Y - 49

O‘zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti Kengashida muhokama qilingan va ma’qullangan, 2024-yil 29-noyabr kunidagi 4-sonli bayonnoma.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligining 2025-yil 14-apreldagi “O‘quv-uslubiy hujjatlarni tasdiqlash, kelishuvga kiritish hamda o‘quv adabiyotlarini nashr etishga tavsiya berish to‘g‘risida”gi 136-sonli buyrug‘i bilan nashrga tavsiya etilgan.

Yunusov U.A. - Odob-axloq va muomala madaniyati: O‘quv qo‘llanma. – Toshkent., O‘zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti, 2025. – 147 bet.

Mazkur o‘quv qo‘llanmada Universitetda o‘qitilayotgan “Tarbiyaviy ishlar uslubiyoti” fanining o‘quv dasturida belgilangan hajm va mavzular asosida O‘zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi shaxsiy tarkibining odob-axloq qoidalari mazmun-mohiyati, xizmat faoliyatiga, tashqi ko‘rinishga va kiyinish uslubiga oid odob-axloq qoidalari, xizmatdan (ishdan) tashqari, jamoatchilik, ommaviy axborot vositalari vakillari, fuqarolar bilan muomala qilish madaniyati, harbiy xizmatchilarning muomala madaniyati va uning o‘ziga xosligi, harbiy xizmatchilarning axloqiy-kasbiy buzilishi va ularni bartaraf etish, nizolarning yuzaga kelish omillari, qoidalarni buzilishiga ta’siri, oldini olish usullari, odob-axloq qoidalariga rioya etilishini nazorat qilish, qoidalarga rioya etmaganlik uchun javobgarlik kabi masalalar yoritilgan.

O‘quv qo‘llanma Universitetda o‘qitiladigan “Tarbiyaviy ishlar uslubiyoti” fanini o‘rganish, O‘zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi shaxsiy tarkibi bilan olib boriladigan tarbiyaviy ishlar, ma’naviy-ma’rifiy va axloqiy tayyorgarlik jarayoni, shuningdek, Universitet kursantlari, talabalari, tinglovchilari va barcha pedagogik faoliyat olib boruvchi mutaxassislar uchun mo‘ljallangan.

Taqrizchilar:

Xudayberganov K.	O‘zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlar Akademiyasi “Milliy iftixor va harbiy vatanparvarlik” kafedrasi boshlig‘i, h.f.f.d. (PhD), dotsent, polkovnik;
Ikmatullayev G‘.Z.	O‘zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti “Xizmat faoliyatini tarbiyaviy-psixologik ta’minlash” kafedrasi boshlig‘ining o‘rinbosari p.f.b.f.d. (PhD), dotsent, podpolkovnik.

© Yunusov U.A., 2025
© O‘zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti, 2025

MUNDARIJA

SO‘Z BOSHI 3
I BOB. O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY GVARDIYASI SHAXSIY TARKIBINING ODOB-AXLOQ QOIDALARI: TUSHUNCHA, PRINSIP, TALAB VA KASBGA OID 6
1.1. Milliy gvardiya shaxsiy tarkibining odob-axloq qoidalari tushunchasi, prinsiplari va talablari 6
1.2. Milliy gvardiya shaxsiy tarkibining kasbiy madaniyatga oid umumiy odob-axloq qoidalari 16
II BOB. XIZMAT FAOLIYATI, TASHQI KO‘RINISH VA KIYINISH USLUBIGA OID ODOB-AXLOQ QOIDALARI 22
2.1. Xizmat faoliyatiga oid odob-axloq qoidalari 22
2.2. Xizmat faoliyatidagi tashqi ko‘rinish va kiyinish uslubiga oid odob-axloq qoidalari 28
III BOB. XIZMATDAN (ISHDAN) TASHQARI, JAMOATCHILIK, OMMAVIY AXBOROT VOSITALARI VAKILLARI VA FUQAROLAR BILAN MUOMALA QILISH MADANIYATIGA OID ODOB-AXLOQ QOIDALARI 33
3.1. Xizmatdan (ishdan) tashqari odob-axloq qoidalari..... 33
3.2. Jamoatchilik, ommaviy axborot vositalari vakillari bilan munosabatlarga oid odob-axloq qoidalari..... 36
3.3. Fuqarolar bilan muomala qilish madaniyati bo‘yicha odob-axloq qoidalari..... 37
IV BOB. HARBIY XIZMATCHILARNING MUOMALA MADANIYATI VA UNING O‘ZIGA XOSLIGI..... 49
4.1. Harbiy xizmatchilarning muomala madaniyati, uning asosiy shakllari va qoidalari 49
4.2. Harbiy xizmatchilarning xulq-atvor madaniyati 56
4.3. Harbiy xizmatchilarning nutq madaniyati..... 62
V BOB. HARBIY XIZMATCHILARNING AXLOQIY – KASBIY BUZILISHI VA ULARNI BARTARAF ETISH USULLARI..... 67
5.1. Axloqiy-kasbiy buzilish va uning namoyon bo‘lish shakllari..... 67

5.2. Harbiy xizmatchilarning axloqiy-kasbiy buzilishini keltirib chiqaruvchi sabablar va shart-sharoitlar 71
5.3. Harbiy xizmatchilar axloqiy-kasbiy buzilishining oldini olish va bartaraf etish chora-tadbirlari 76
VI BOB. NIZOLARNING YUZAGA KELISH OMILLARI, ODOB-AXLOQ QOIDALARINI BUZILISHIGA TA'SIRI VA ULARNING OLDINI OLISH USULLARI 84
6.1. Nizo, uning kelib chiqish sabablari va odob-axloq qoidalarini buzilishiga ta'siri 84
6.2. Nizoli vaziyatlarni oldini olish va bartaraf etish usullari 90
VII BOB. ODOB-AXLOQ QOIDALARIGA RIOYA ETILISHINI NAZORAT QILISH, QOIDALARGA RIOYA ETMAGANLIK UCHUN JAVOBGARLIK 98
7.1. Odob-axloq qoidalariga rioya etilishini nazorat qilish tartibi..... 98
7.2. Odob-axloq qoidalariga rioya etmaganlik uchun javobgarlik..... 104
7.3. Shaxsiy tarkib tomonidan odob-axloq qoidalarining buzilishi bilan bog'liq masalalarni ko'rib chiqish tartibi..... 105
7.4. Shaxsiy tarkib tomonidan odob-axloq qoidalari buzilishining oldini olish (profilaktika) choralarini ko'rish va hisobot tayyorlash tartibi.... 108
XULOSA 114
ILOVALAR 116
FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI: 142

Yunusov Ulug‘bek Abdullayevich
O‘zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti
Magistratura boshlig‘i, polkovnik

ODOB-AXLOQ VA MUOMALA MADANIYATI

O‘quv qo‘llanma

Muharrir: Murakayeva Z.I.
Texnik muharrir: Boboxonov S.R.
Korrektor: Odilova F.K.

Bosishga ruxsat etildi: 30.07.25 y. Buyurtma: № 553. Format 60x84/16.
Times New Roman garniturasi bilan raqamli bosma usulida bosildi.
Hajmi: 9,25 sh.b.t., 5,31 t.-h.t. Adadi: 20 nusxa.

O‘zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti bosmaxonasi